

IEDC

Proceedings of the International Scientific Conference

Science, Technology, and Society in the 21st Century

Amsterdam, Netherlands
August 6, 2025

International
Scientific Conference

**Science, Technology,
and Society in the
21st Century**

Proceedings

August 6, 2025

Amsterdam, Netherlands

Innovative and investment support for development.	53
<i>Pavlo Bubenko, Yuriy Kalekin</i>	

Culture and Art

Reinterpretation of traditional practices through the lens of contemporary materials and visual strategies.	58
<i>Alla Dyachenko</i>	
Typologization of Myron Levytskyi's covers.	60
<i>Yaryna Turchynyak</i>	

Earth Sciences

Reservation of territorial communities – a path to sustainable development (based on materials from the Ternopil City Territorial Community).	66
<i>Lyubomyr Tsaryk, Petro Tsaryk, Ihor Kuzyk</i>	

Pedagogical Sciences

Developing civic competence in students through speech-based learning situations.	72
<i>Anastasiia Reznik</i>	
Organization of career guidance work in a scientific lyceum.	74
<i>Halyna Serdiuk</i>	
Motivating students as a key factor in English teaching process.	78
<i>Iryna Kobylianska</i>	
Psychological and pedagogical aspects of forming personal security in the educational environment of a preschool education institution.	80
<i>Iryna Mazur</i>	
Psychological service of vocational (vocational-technical) education institutions of Ukraine: stages of development under crisis challenges (2014-2025).	84
<i>Oksana Lapa</i>	
Interdisciplinary integration as a means of developing English lexical competence in primary school students.	88
<i>Oksana Mykhailova, Luydmila Barchuk</i>	

Reservation of territorial communities – a path to sustainable development (based on materials from the Ternopil City Territorial Community)

Lyubomyr Tsaryk

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil
<https://orcid.org/0000-0003-0944-1905>

Petro Tsaryk

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil
<https://orcid.org/0000-0002-4503-4437>

Ihor Kuzyk

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil
<https://orcid.org/0000-0002-4491-1071>

Abstract. *The study analyzed the nature reserve of the Ternopil city territorial community, the functional and spatial structure of the nature reserve fund of the community. The level of conservation of the territory in comparison with other communities was determined. The prospects for the development of the nature reserve fund of the Ternopil community were considered.*

Keywords: *nature reserve, nature reserve fund, Ternopil community, the prospect of creation.*

Заповідність територіальних громад – шлях до сталого розвитку (на матеріалах Тернопільської міської територіальної громади)

Любомир Царик

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль*
<https://orcid.org/0000-0003-0944-1905>

Петро Царик

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль*
<https://orcid.org/0000-0002-4503-4437>

Ігор Кузик

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль*
<https://orcid.org/0000-0002-4491-1071>

Анотація. *В дослідженні проаналізовано заповідність Тернопільської міської територіальної громади, функціональну та просторову структури природно-заповідного фонду громади. Визначено рівень заповідності території у порівнянні з іншими громадами. Розглянуто перспективи розвитку природно-заповідного фонду Тернопільської громади.*

Ключові слова: *заповідність, природно-заповідний фонд, Тернопільська громада, перспектива створення.*

Ступінь заповідності територіальних громад фактично узагальнює діяльність її мешканців у сфері екології та охорони природи і є одним із найважливіших

показників її збалансованого розвитку. Аналізуючи міжнародні природоохоронні документи [1], відстежуємо тенденцію, що з погіршенням екологічної ситуації у світі, ступінь заповідності у глобальному і регіональному вимірах зростає з 10,5% у дев'яностих роках ХХ століття до 30% у 2020 році в Стратегії збереження біорізноманіття ЄС до 2030 року [1]. До вказаного періоду залишилось п'ять років а значить важливо підкорегувати заповідність на рівні територіальних громад (ТГ). Сьогодні на рівні України заповідність є дуже низькою і балансує в межах 4,00%. На рівні адміністративної області – заповідність досягла 9,00%, а заповідність ТГ мала б бути в межах 10,0 – 20,0% [10].

Заповідність Тернопільської ТГ на сьогодні складає 9.67 % і є близькою до оптимального показника (16 місце серед 55 громад області). Однак варто проаналізувати функціональну структуру заповідної мережі громади. Із 11 категорій заповідання, представлених в Україні, в Тернопільській міській територіальній громаді – 4, що складає 36,3%. Присутні регіональний ландшафтний парк, заказники – 2 од., пам'ятки природи – 9 од., 4 од. – парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва. Разом 16 одиниць. В перспективі необхідно напрацьовувати створення таких заповідних територій як: заповідне урочище, ботанічний сад, дендрологічний парк, зоологічний парк тощо. Серед заповідних територій громади – один гідрологічний заказник загальнодержавного значення, решта – об'єкти місцевого значення. На перспективу можна створити лісовий заказник – в межах лісів рекреаційного призначення 20-и кілометрової комплексної зеленої зони м. Тернополя. Стосовно площ, зайнятих територіями та об'єктами ПЗФ громади варто відзначити три із шістнадцяти: Серетський гідрологічний заказник загальнодержавного значення на площі 890,4 га, регіональний ландшафтний парк "Загребелля" площею у 630.0 га [15] та ботанічний заказник – Урочище "Чагарі Кутківецькі" площею 87,0 га. [8] Ними зайнято 1557,4 га (96,23%) заповідних площ громади. Позитивним є той факт, що площа територій заповідних об'єктів загальнодержавного значення (Серетського заказника) сягає 55,0% від загальної площі природно-заповідного фонду.

Аналіз просторової структури територій та об'єктів ПЗФ територіальної громади показав їх переважну концентрацію в межах території міста. 12 із 16 заповідних об'єктів приурочені до меж Тернополя, що дає підставу стверджувати про належну насиченість природоохоронними територіями (рис.1). Особливо варто підкреслити наявність в межах урбоєкосистеми регіонального ландшафтного парку "Загребелля", який є не лише осередком збереження флори і фауни, а й важливим еколого-стабілізаційним об'єктом, що виконує кліматорегуляторні, повітреочисні, естетичні і оздоровчі функції. Стосовно перспективних заповідних об'єктів в інших мікрорайонах міста варто зауважити наявність між ними парку Відродження, парку Сопільче, насаджень по вул. Миру, "Біблейного саду" неподалік головного корпусу Тернопільського національного педагогічного університету, та

інших, які в недалекому майбутньому істотно оптимізували б заповідних каркасів м. Тернополя. Стосовно заміських територій громади особливу увагу необхідно приділити джерелам, виходам природних вод у кожному населеному пункті, а також створенню лісових заказників у межах лісопаркової зони м. Тернопіль (наприклад, в межах лісових масивів поблизу сіл Чернихів, Кобзарівка) [5].

Варто розглянути можливість заповідати всі малі річки громади, їх витoki, провести обстеження населених пунктів на наявність вікових дерев, а також взяти на облік вузлові елементи зелено-блакитної інфраструктури міста [3].

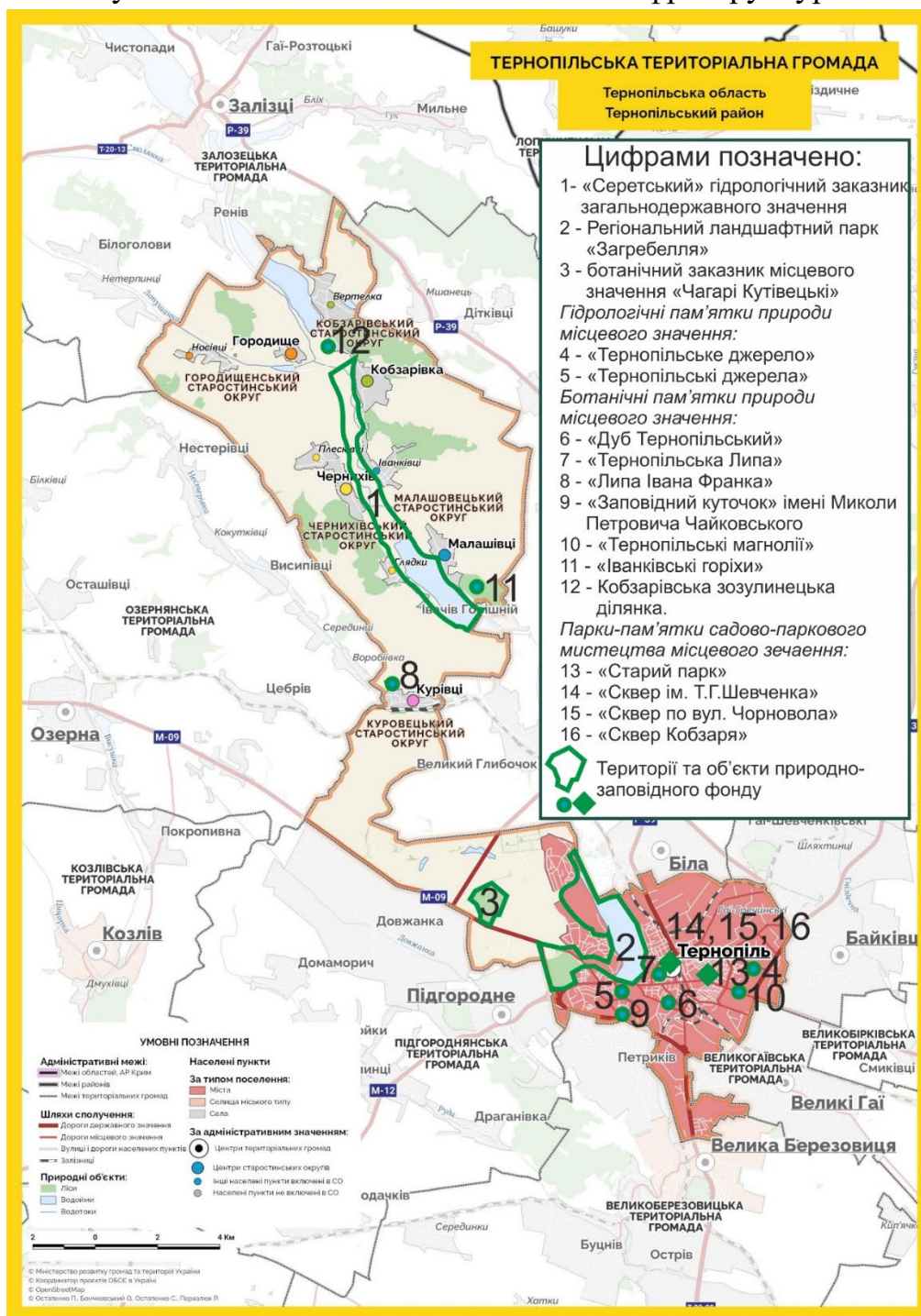

Рис. 1. Заповідні території та об'єкти Тернопільської міської територіальної громади

Список використаних джерел

1. Стратегія біорізноманіття ЄС до 2023 року: повернення природи в наше життя. Електронний ресурс. Режим доступу: https://uncg.org.ua/strategiia-biorizno-manittia-ies-do-2030-roku-povernennia-pryrody-v-nashe-zhyttia/?gad_source=1&gad_campaignid=12185259730&gbraid=0AAAAABo-LICjB2IjSnF5PJvfqGKVLlAc&gclid=CjwKCAjwv5zEBhBwEiwAOg2YKJoCINptzrxLA2fSsTHwbB_OHIOY63MrNoE7NxIVoCQhBgp4MxwBkxoC3ZoQAvD_BwE.
2. Царик Л.П., Ковальчук І.П. Царик П.Л., Кузик І., Царик В. Геоекологічні протиріччя у функціонуванні урбоєкосистем в умовах посиленого антропогенного впливу та аномальних погодно-кліматичних змін *Journ. Geol. Geograph. Geology*, 31(2), 398–407. doi:10.15421/112237.
3. Царик Л., Кузик І. Геоекологічні особливості зелено-блакитної інфраструктури міста Тернополя Зелено-блакитна інфраструктура в містах пострадянського простору: вивчення спадщини та підключення до досвіду країн V4: колективна монографія / За ред. Н. В. Максименко, А. Д. Шкаруба. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 400 с. 172-190.
4. Царик Л., Кузик І. Геоекологічна оцінка структури землекористування Тернопільської міської об'єднаної територіальної громади *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія Екологія. Випуск 23. С. 30-40 DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4259-2020-23-03>*.
5. Царик Л., Кузик І. Геоекологічна оцінка структури комплексної зеленої зони міста Тернопіль та її оптимізація Людина та довкілля. Проблеми неоекології. Випуск 34. Харків, 2020. С.8-18. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2020-34-01>.
6. Царик Л.П., Кузик І.Р., Янковська Л.В. Водні об'єкти міста Тернопіль: гідрографія, екологічний стан та водопостачання. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна "Людина та довкілля. Проблеми неоекології"* 2022, Випуск 37, С. 22-37. <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2022-37-02>.
7. Царик П., Кузик І., Царик Л. Оцінка рекреаційно-оздоровчої функції комплексу зеленої зони м. Тернопіль, Україна *IOSR Journal of Environmental Science, Toxicology and Food Technology (IOSR-JESTFT)* S/ 21-29.
8. Царик Л., Лісова Н. Фітоценотична структура лісової рослинності та ймовірні зміни ландшафтів ботанічного заказника – лісове урочище "Чагарі Кутківецькі". Наукові засади природоохоронного менеджменту екосистем каньйонового Придністров'я. 100 років ботанічних досліджень у регіоні. Заліщики, 11-12 вересня 2014 року. Львів: Ліга-Прес, 2014. 225 с.
9. Царик Л., Позняк І. До проблеми озеленення і ролі паркових комплексів у функціонуванні урбоєкосистеми Тернополя *Наукові записки ТНПУ. Серія: географія. – Тернопіль: СМП "Тайп", 2016, №1 С. 263-270*.
10. Царик Л. Потенціал заповідних територій у перспективній екомережі // *Тернопільщина: цілі і потенціал сталого природокористування. Монографія. Тернопіль: СМП "Тайп", 2015 С. 267-297*.

11. Царик Л., Царик П. Екосистемні послуги регіонального ландшафтного парку "Загребелля" в урбанізованому середовищі м. Тернополя: концептуальні засади, підходи до оцінювання Харків. Людина та довкілля. Проблеми неоекології. 2024. Випуск 41, С. 123-131 DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2024-41-09>.
12. Царик Л., Царик П., Локальна екомережа м. Тернополя Екологічний бюлетень № 6. Тернопіль – зелений прорив. Тернопіль: Терно-граф, 2014. С. 107- 195.
13. Царик Л.П., Царик П.Л., Янковська Л.В., Кузик І.Р. Геоєкологічні параметри навколишнього середовища міста Тернополя Наукові записки ТНПУ. Серія: географія. – Тернопіль: СМП "Тайп", 2019, №1 С. 198-210.
14. Царик Л.П., Царик П.Л., Янковська Л.В., Кузик І.Р. Оцінка викидів парникових газів земельними угіддями Тернопільської територіальної громади Scientific collection "Interconf" | № 99 697-705. DOI 10.51582/interconf.19-20.02.2022.079.
15. Царик П., Царик Л. Регіональний ландшафтний парк "Загребелля" у системі рекреаційного і заповідного природокористування. Монографія. Тернопіль: СМП "Тайп", 2013. 188 с.
16. Чернюк Г., Царик Л., Царик П. Морфологічна структура ландшафтів РЛП "Загребелля" і їх трансформаційні зміни Наукові записки ТНПУ. Серія: географія. – Тернопіль: СМП "Тайп", 2015, №2 – С. 32-37.